

УРАС В. № 297 / 31.08.2015

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Зоя Кирилова Горанова, ДН
Катедра Теория и методика на кинезитерапията, НСА „Васил Левски“

ОТНОСНО: Дисертационен труд на докторантката Мариана Димитрова Алберт, представен за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. методика на лечебната физкултура), професионално направление 7.4. Обществено здраве
на тема:

"КИНЕЗИТЕРАПЕВТИЧНА ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ФИЗИЧЕСКАТА ДЕЕСПОСОБНОСТ ПРИ СТУДЕНТИ СЪС ЗРИТЕЛНИ НАРУШЕНИЯ"

Научен ръководител: проф. д-р Евгения Димитрова, ДН

ТЕМАТА е актуална и новаторска за учебно-образователната практика в България.

Хората с нарушено зрение са специфичен контингент, който се нуждае от специални грижи и внимание. Един от най-важните фактори за тяхното развитие и реализация е преодоляването на изолацията от тяхната тясна затворена социална среда. Но студентският им статус променя състоянието на постоянна помощ в самостоятелност, засилена степен на мобилност и творческа дейност.

Редица научни изследвания доказват, че хората със зрителни нарушения занимаващи се със специализирани физикални средства, респ. средствата на кинезитерапията, имат по-качествено адаптиране и социализиране.

Прилагането на целенасочено обучение със специализирана кинезитерапия се явява мощно профилактично средство при този контингент.

Избраната тема за дисертация е изключително интересна и актуална, която се явява уникална за педагогическата, профилактичната и лечебната практика както за университетското образование, така и за социалната дейност.

СТРУКТУРА НА НАУЧНИЯ ТРУД

Дисертационният труд е структуриран според изискванията за изработването на такова научно изследване.

Представеният докторски труд в общ обем от 250 страници е структуриран в две части със следните основни раздела: въведение (2 страници), литературен обзор (44 страници), работна хипотеза, цел и задачи на проучването (3 страници), характеристика на контингента (6 страници), методика на изследването (13 страници), собствена методика на кинезитерапия при студенти със зрителни нарушения (37 страници), резултати и анализ на данните (81 страници), изводи от проведените научни изследвания, препоръки, заключение (4 страници) и библиография с 155 заглавия (95 от които на кирилица и 56 на латиница). Онагледяването включва 1 схема, 37 таблици, 46 диаграми и 101 фигури. Към дисертационния труд има 3 приложения (44 страници).

Във **въведението** се представя актуалността и значимостта на проблема. Авторката подчертава необходимостта от провеждането на специализирани двигателни занимания при студенти със зрителни нарушения за повишаване на физическата дееспособност, стабилизиране на психическия статус, коригиране на сетивните и зрителните дефицити, както и да се изработи специална и научно обоснована програма по кинезитерапия за този контингент.

ПЪРВА ЧАСТ. ЛИТЕРАТУРЕН ОБЗОР

Изложението на литературния обзор показва много доброто познаване на общата, новата и специализираната достъпна информация за специфичните нужди

на хората със зрителни нарушения, както и тяхното реализиране в условията на специалното колежанско образование.

В първия раздел на литературния обзор се анализират анатомо-физиологичните особености на зрителната система.

От втори до шести раздел се анализират учението, честотата на разпространението, етиологията и степните на слепотата, както и детската слепота, което демонстрира отличната осведоменост на докторантката по темата.

В седмия и осмия раздел на литературния обзор се анализират рехабилитацията на болни с очни проблеми и теорията за компенсацията. Авторката е направила системен анализ на методите и средствата за лечението и профилактиката на зрителните нарушения.

В деветия и десетия раздел се анализират особеностите в развитието на зрителните затруднения, които определят и специфичните особености в обучението на такива лица. Компенсирането на зрителните нарушения при обучението налага прилагането на редица специфични системи и специални педагогически похвати с цел реализирането на пълноценното усвояване на преподавания материал и развиване на качествени професионални умения.

В раздела обобщение се анализира информацията от литературните източници, която е предпоставка за изработването на концепцията за работната хипотеза и изработването на собствената кинезитерапевтична програма. Това е резултат от задълбоченото теоретично проучване и собствения педагогически опит на докторанта.

ВТОРА ЧАСТ. СОБСТВЕНИ ПРОУЧВАНИЯ

Хипотезата, целта и задачите в докторския труд са дефинирани адекватно и компетентно. Задачите на изследването са свързани точно с разглеждания проблем.

Научният експеримент е проведен за периода 2002-2013 г. Изследваният контингент е 105 студента на средна възраст между 20 и 22 години, обучавани в Медицински колеж „Йорданка Филаретова“, София.

Контингентът е от редовни студенти със зрителни нарушения, които се обучават в специалност масаж, са разпределени в две групи. Експерименталната група (ЕГ) е от 75 студента, на които е прилагана авторската методика по кинезитерапия. Контролната група (КГ) е от 30 студента, които са занимавани със задължителната двигателна програма, утвърдена от учебното заведение.

Контингентът в двете групи е сходен по пол, възраст и зрителни нарушения, което позволява правилното статистическо сравняване на резултатите.

Докторантката прецизно представя методиката на изследването, като са подбрани оптимален брой информативни тестове за оценката на положителните промени след провеждането на специалната двигателна терапия при контингента от изследвани студенти. Данните са отчитани коректно в периода на изследването.

Кинезитерапевтичната програма е подробно и точно описана, както и етапите на прилагането ѝ. Прецизирани са всички средства, методи и характеристики, както и терапевтичните аспекти на специфичните упражнения. Поставен е аналитичен акцент върху особеностите на зрителните нарушения и съответно за тяхното възможно и ефективно коригиране. Тази част от дисертационния труд има научно-приложен характер. Изборът на педагогическа и терапевтична стратегия с двигателни упражнения, цигун-гимнастика, медитация и точков масаж е направен според зрителните нарушения и специфичните реакции спрямо педагогическата и житейската ситуация. Това доказва, че авторката отлично владее методологията на кинезитерапията и специфичните характеристики на изследвания проблем.

Много важно и ценно е, че терапевтичното въздействие е проведено през пълния период на обучението в Медицинския колеж, което дава основание да се счита за един завършен цикъл във формирането на студента като специалист и по отношение на двигателната му активност в програмната рамка на учебния процес.

РЕЗУЛТАТИ И АНАЛИЗ

Данните от проследените показатели са обработени с необходимите математико-статистически методи и са представени в 32 таблици и в 42 диаграми.

Прави впечатление задълбочения анализ на резултатите и статистическата обработка на данните. Тази глава е най-съществената част от настоящата работа. Докторантката прецизира и анализира внимателно всеки един от изследваните показатели и доказва, че експериментираната кинезитерапевтична програма има безапелационен ефект.

На базата на получените резултати от изследването се констатира, че приложената авторска програма по кинезитерапия при ЕГ има по-добър педагогически и терапевтичен ефект отколкото стандартната програмата при КГ. Това я прави приложима за педагогическата практика, като една по-добра алтернатива от общоприетата. Може да се отбележи, че изработената собствена методика е един от

съществените приноси на докторантския труд. Разностранното проучване на проблема позволява да се приложи в практиката оптимизирана кинезитерапевтична програма за студенти със зрителни нарушения, за да се осигури качествено изграждане на специалиста по масаж и да се адаптира адекватно в социалната среда.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

След дискусията се изведени 3 извода. Всеки един от тях се доуточнява конкретно според етапите на изследването (5), статистическите резултати (8) и динамиката на постиженията (5). Така формулирани изводите отразяват хипотезата, целта, задачите и резултатите на настоящия труд.

Изводите и препоръките дефинират основните тенденции за изработването на специализираната авторска методика за провеждането на специализирани двигателни занимания при студенти със зрителни нарушения за повишаване на физическата дееспособност, стабилизиране на психическия статус, коригиране на сетивните и зрителните дефицити.

Авторката аргументирано предлага да се изработи и внедри в учебния процес специална и научно доказана програма по кинезитерапия, която е с нова педагогическа и практическа концепция за реализация на изследвания контингент.

В заключението на докторския труд кратко и точно се представя същността на изследваната кинезитерапевтична програма, която може да бъде препоръчана като важна част от комплексната рехабилитация за подобряване качеството на живота на лица със зрителни нарушения.

ПРИНОСИ

В представения автореферат са формулирани приносите на научното изследване. Те потвърждават оригиналността на рецензирания докторски труд. Считам, че внедряването на специализираната кинезитерапевтична авторска методика при лица със зрителни нарушения ще бъде удачно както с оглед на учебно-образователната практика, така и за постигане на профилактични и социални активности.

От представената докторска теза могат да се изведат следните **ПРИНОСИ**:

- **Направен е обстоен критичен анализ на оптимален брой литературни източници по изследвания проблем.**
- **Създаден е холистичен алгоритъм за провеждане на кинезитерапевтична програма в условията на пълен курс на обучение (3 години) за лица със зрителни нарушения.**
- **Апробирана е нова кинезитерапевтична програма, включваща методи на алтернативната медицина (упражнения от системата Йога, медитация и точков масаж), за подобряване на физическата дееспособност при студенти със зрителни нарушения.**
- **Апробиран е алгоритъм за усвояване на практическите дисциплини на студентите със зрителни нарушения.**
- **Апробиран е алгоритъм за повишаване на социалното адаптиране и за активната мобилност на студентите в неравностойно положение.**

Всичко гореизложено е с висока оценка за научно-изследователската работа, извършена от докторантката. Има и критични бележки, които са:

1. Формулираните изводи в докторския труд са фактологични. Те могат да се синтезират и конкретизират, което ще потвърди много по-точно и по-ясно уникалността на кинезитерапевтичната програма.
2. Допуснати са технически грешки в текстовия материал.

В автореферата авторката е приложила списък с публикации по темата на дисертационния труд - общо 4 (от тях 3 в съавторство), в периодични научни издания (списание – „Здраве и наука“; сборници на научни форуми). Броят на научните публикации е достатъчен за приемане на докторския труд, рецензиране и стартиране на официалната защита.

Документите приложени към дисертационния труд са изрядни и са окомплектовани според изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за прилагането му на НСА „Васил Левски“.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Считам, че представеният докторски труд от Мариана Димитрова Алберт на тема: "КИНЕЗИТЕРАПЕВТИЧНА ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ФИЗИЧЕСКАТА ДЕЕСПОСОБНОСТ ПРИ СТУДЕНТИ СЪС ЗРИТЕЛНИ НАРУШЕНИЯ", има безапелационни научно-практически приноси. Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват с *положителен вот* за присъждане на образователната и научната степен „Доктор“ по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. методика на лечебната физкултура), професионално направление 7.4. Обществено здраве, на докторантката.

Гласувам с положителен вот.

София, 23 август 2015 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Проф. д-р Зоя Горанова, ДН

